

Slovensko zaostáva za plnením európskych záväzkov v oblasti energetických úspor

Najvyšší kontrolný úrad Slovenskej republiky (NKÚ SR) preveril, ako Slovensko dodržiava svoje záväzky voči Európskej únii v oblasti úspor energie, najmä v budovách ústredných orgánov štátnej správy (ÚOŠS). Kontrolované obdobie predstavovali roky 2014 až 2016 a skontrolované boli Ministerstvo dopravy a výstavby SR, Ministerstvo životného prostredia SR a Environmentálny fond. Hlavným cieľom kontroly bolo zhodnotiť výsledky plnenia opatrení prijatých na zvyšovanie energetickej efektívnosti verejných budov, preveriť počet obnovených budov, ako aj zistiť úsporu energie a finančné zabezpečenie. **Slovensko sa totiž zaviazalo prijať opatrenia energetickej efektívnosti a znižovať energetické nároky verejných budov každý rok o 52,17 GWh do roku 2020. Tento cieľ sa však podarilo splniť len jediný raz, a to v roku 2015. V ostatné sledované obdobie bol tento záväzok splnený len na 63 % v roku 2014, a na 44 % v roku 2016.**

Výrazným hendikepom a dôvodom neplnenia záväzku energetickej efektívnosti je aj fakt, že Bratislavský samosprávny kraj je vylúčený z prijímania financií z európskych fondov, no väčšina budov ústredných orgánov štátnej správy sa nachádza práve v tomto regióne. Financovanie takej dôležitej kapitoly je nedostatočné a neexistuje ani alternatívny spôsob či viaczdrojové financovanie pre bratislavský kraj. Národný fond energetickej efektívnosti, ktorý mal slúžiť na podporu financovania obnovy verejných budov, nebol doteraz vytvorený. Na obnovu budov ÚOŠS boli plánované finančné prostriedky štátneho rozpočtu, prostriedky Európskeho štrukturálneho a investičného fondu a prostriedky z Environmentálneho fondu získané z výnosov z predaja emisných kvót. Obnova budov pritom predstavuje zateplenie obvodového, strešného plášťa, výmenu okien a dverí tak, aby sa dosiahlo výrazné zníženie spotreby energie. **Vláda od roku 2015 určila na obnovu 139 objektov a vyčlenená suma za roky 2016 a 2017 predstavovala viac ako 28,6 milióna eur. Za kontrolované obdobie však boli obnovené len 2 budovy.**

Pri porovnaní finančných prostriedkov alokovaných v operačnom programe Kvalita životného prostredia (OP KŽP) na roky 2014 – 2020 a finančných prostriedkov poskytovaných z európskych fondov s celkovým objemom doručených žiadostí, NKÚ SR poukazuje na skutočnosť, že financovanie obnovy relevantných budov nebude možné zabezpečiť len z fondov EÚ, ale je potrebné hľadať ďalšie možnosti financovania. **Národná autorita pre oblasť externej kontroly konštatuje, že plnenie cieľa úspor energie je ohrozené.** Z výsledkov kontroly vyplynulo, že okrem nedostatočného finančného zabezpečenia realizácie obnovy verejných budov sa neplní ani časový harmonogram ich obnovy. Závažným nedostatkom je tiež neexistencia celkových údajov v monitorovacom systéme energetickej efektívnosti o zdrojoch a sumách financovania obnovy budov, ako aj nedostatky v personálnej politike.

NKÚ SR odhalil nedostatky pri hodnotení projektov žiadateľov o dotácie, ako aj pri samotnom pridelovaní dotácií. V niektorých prípadoch rezort dopravy a výstavby schválil dotáciu skôr, ako žiadateľ ukončil verejné obstarávanie. Pri kontrole sa zistilo, že Environmentálny fond pridelil dotáciu aj na také budovy, ktoré na to nemali oprávnenie, či rozhodol o viacnásobnom poskytovaní podpory jednému subjektu na etapy. Vzhľadom na veľmi obmedzený zdroj poskytovaných dotácií a vysoký počet neuspokojených žiadostí o podporu, kontrolóri fondu odporúčajú dbať na rovnosť žiadateľov pri výbere podporovaných projektov. **Dôležitou úlohou pre vládu SR je ustanoviť hlavného koordinátora a gestora plnenia cieľov energetickej únie do roku 2020.** Tiež je potrebné určiť jasné pravidlá, ktorým budovám je možné poskytnúť finančný príspevok pre opatrenia na zníženie energetických nákladov.

Na to, aby si Slovensko plnilo svoje záväzky v oblasti energetických úspor verejných budov, NKÚ SR odporúča, aby kompetentné orgány zabezpečili čo najskoršie čerpanie zdrojov v rámci európskych fondov a znížili administratívnu záťaž v procese ich pridelovania. Je tiež potrebné, aby systematicky financovali obnovu budov z rozpočtových kapitol a zabezpečili zdroje pre bratislavský kraj. Kontrolóri identifikovali aj problém pri monitorovaní a vyhodnocovaní dosiahnutých energetických úspor. Odporúčajú preto nastaviť systém nahlasovania údajov do monitorovacieho systému o všetkých obnovených budovách tak, aby boli výstupy dostupné, kvalitné a použiteľné na analýzu.

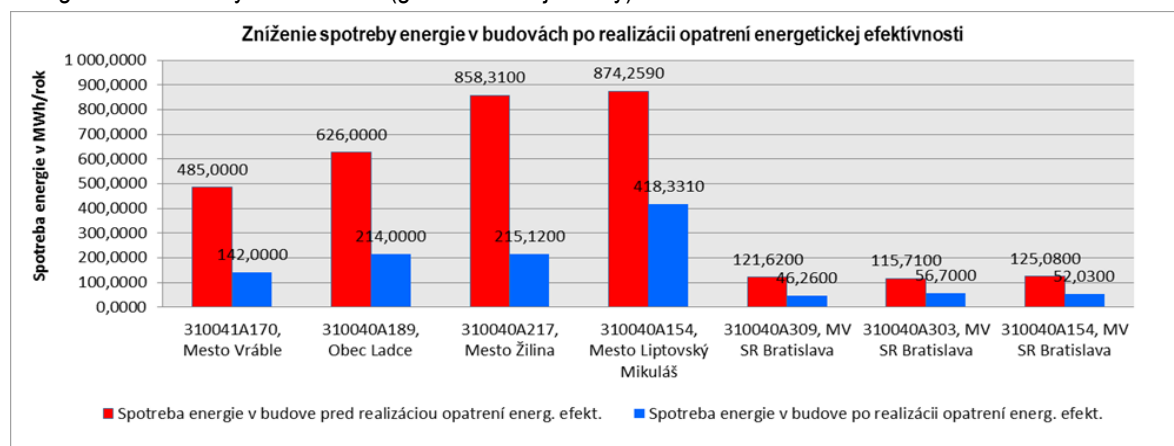
Pokiaľ si Slovenská republika nebude dôsledne plniť záväzky, ku ktorým sa zaviazala, hrozia jej zo strany Európskej komisie sankcie. V Únii sa na vykurovanie budov, prípravu teplej vody, klimatizáciu, osvetlenie a na pohon zabudovaných zariadení spotrebúva takmer 40 % energie. NKÚ SR považuje opatrenia pre znižovanie spotreby energie v budovách za mimoriadne dôležité, nakoľko sa týmito opatreniami generuje úspora verejných financií. Prvotné náklady

na investíciu sa vďaka úsporám energií premietajú do nižších nákladov na ich prevádzku. Opatrenia pre znižovanie spotreby energie súčasne zvyšujú komfort pre užívateľov budov a pozitívne vplyvajú na životné prostredie. Obnova objektov zas prispieva k zveľaďovaniu majetku štátu, samospráv a taktiež zvyšuje zamestnanosť v odbore stavebníctva.

Do kontroly v rámci medzinárodnej spolupráce boli okrem NKÚ SR zapojené aj kontrolné inštitúcie z Belgicka, Bulharska, Estónska, Litvy, Lotyšska, Maďarska a Portugalska. Závery z kontrolnej akcie budú prezentované na spoločnom stretnutí a zo záverov národných kontrol bude vypracovaná medzinárodná záverečná správa.

Grafy a tabuľky:

Podľa tepelno-technických posudkov sa po realizácii projektov očakáva výrazné zníženie spotreby energie v obnovovaných budovách (graf kontrolnej vzorky).

Európsky štrukturálny a investičný fond (EŠIF) –
Operačný program Kvalita životného prostredia (OP KŽP)

Rok	Celková alokácia	ÚOŠS a verejnoprávne inštitúcie	Územná samospráva
2015	160 mil. eur	45 mil. eur	115 mil. eur
2017	120 mil. eur	60 mil. eur	60 mil. eur
Spolu	280 mil. eur	105 mil. eur	175 mil. eur

Predpokladaný objem investícií, určených na obnovu verejných budov

Rok	Celkový objem investícií	Štátny rozpočet	Európske fondy – OP KŽP
2016	10 887 933 eur	7 530 907 eur	3 357 026 eur
2017	17 743 494 eur	16 595 092 eur	1 148 402 eur
Spolu	28 631 427 eur	24 125 999 eur	4 505 428 eur

Environmentálny fond vyhlásil tri výzvy na predkladanie žiadostí o podporu formou dotácie na zvyšovanie energetickej účinnosti existujúcich budov, vrátane zateplovania.

Rok zverejnenia výzvy	Celková alokácia	Skutočné čerpanie
2014	15 mil. eur	14,3 mil. eur
2015	15 mil. eur	14,5 mil. eur
2016	10 mil. eur	0
Spolu	40 mil. eur	28,8 mil. eur